

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/232/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8814208195
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8814208195.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobcu: Orange Slovensko, a.s., Metodova 8, Bratislava, zastúpeného Bobák, Bollová a spol., s.r.o., so sídlom Dr. Vladimíra Clementisa 10, Bratislava proti žalovanej X. M., nar. X.XX.XXXX, bytom D. XXX/XX, W. S. N., o zaplatenie 110,61 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu W. S. N. zo dňa 16.2.2015 č. k. 11C/181/2014-35 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

N e p r i z n á v a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa žalobu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

V dôvodoch rozhodnutia súd prvého stupňa poukázal na to, že medzi účastníkmi konania bola dňa 23.6.2012 uzatvorená zmluva o poskytovaní verejných služieb v spojení s dodatkami, na základe ktorej žalobca poskytol žalovanej ako užívateľovi - fyzickej osobe nepodnikateľovi SIM kartu. Predmetom zmluvy bol účastnícky program S.. Zistil, že žalobca upozornil výzvou žalovanú, že voči nej eviduje splatnú pohľadávku, ktorá vznikla neuhradením riadne vyúčtovanej ceny za poskytnuté služby. Pohľadávka vznikla neuhradením faktúr za zúčtovacie obdobie 12/2012 až 2/2013 v sume 216,21 Eur s tým, že zároveň je povinná v z dôvodu porušenia zmluvných povinností vyplývajúcich z dodatkov k zmluvám o pripojení a samotných zmlúv o pripojení zaplatiť zmluvnú pokutu v celkovej výške 154,- Eur. Za neuhradené služby žalobca vyfakturoval žalovanej jednotlivé faktúry s uvedením dátumov splatnosti a neoddeliteľnou súčasťou zmluvy boli všeobecné podmienky poskytovania verejných elektronických komunikačných služieb prostredníctvom verejnej telefónnej siete spoločnosti Orange Slovensko, a.s.. Žalovaná za poskytnuté služby žalobcovi fakturované sumy zaplatila, čiastočne zaplatila aj zmluvnú pokutu, preto sa súd zaoberal len zvyškom ostávajúcej zmluvnej pokuty, ktorý si žalobcu uplatňuje v sume 110,61 Eur.

Zdôraznil, že v dodatku k zmluve si účastníci dojednali povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu v sume 154,- Eur v prípade, že žalovaná poruší povinnosť včas a riadne zaplatiť cenu za poskytnuté služby alebo povinnosť zotrvať v zmluvnou vzťahu so žalobcom podľa zmluvy, a to po celú dobu viazanosti užívať bez prerušenia služby prostredníctvom SIM karty. Splatnosť pokuty bola dojedaná na okamih porušenia povinnosti žalovanou stranou. Súd prvého stupňa má za to, že takto dohodnutá zmluvná pokuta je v rozpore s § 3 ods. 1 a § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že žalobca právo na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 154,- Eur odvíjal od zmluvy o pripojení a dodatku k nej, ktoré ako typové zmluvy sú uzatvárané vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že

spotrebiteľ obsah zmluvy, a teda i dojednané zmluvné podmienky neovplyvňuje. Preto sa nemôže jednať o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Zmluva a dodatok k zmluve boli uzatvorené na predtlačí spoločnosti, jednotlivé údaje boli vpísané zástupcom spoločnosti. Pri uzatváraní zmluvy vystupoval žalobca ako dodávateľ a žalovaná ako spotrebiteľ, pretože pri uzatváraní zmluvy žalovaná nekonala v rámci premetu svojej podnikateľskej činnosti. Súd pri hodnotení dojednaných zmluvných podmienok v súlade s §53 ods. 10 OZ bral zreteľ na povahu tovaru, na ktorý zmluva bola uzatvorená, keď premetom bolo poskytovanie, resp. využívanie účastníckeho programu za dohodnutých podmienok. Žalovaná ako klient sa zaviazala zotrvať po dobu 24 mesiacov v zmluvnou vzťahu so žalobcom, tzv. doba viazanosti a po celú dobu bez prerušenia tieto služby využívať, a to v súlade s jeho záväzkami. Dodávateľ síce z hľadiska času rozlišoval druhú časť doby viazanosti, v ktorej by dochádzalo k postupnému znižovaniu zmluvnej pokuty v závislosti od toho, kedy v tomto období ku skutočnosti zakladajúcej nárok na zmluvnú pokutu dôjde. Podľa súdu prvého stupňa však tým neodstránil všetky dôvody, pre ktoré je možné takto dohodnutú zmluvnú pokutu považovať za neprijateľnú. Spotrebiteľ je naďalej povinný zaplatiť zmluvnú pokutu bez ohľadu na dĺžku doby, ktorá mu ešte zostáva do uplynutia viazanosti mimo obdobia tzv. druhej časti doby viazanosti, ktoré obdobie predstavuje iba posledných 6 mesiacov doby viazanosti. Jedná sa teda o poslednú štvrtinu doby viazanosti. Uvedené vymedzenie je tak pre spotrebiteľa prinajmenšom zavádzajúce, pretože nie je zohľadnená výška zmluvnej pokuty v prípade, že ku skutočnosti zakladajúcej nárok na zmluvnú pokutu dôjde v prvom mesiaci viazanosti alebo v sedemnástom mesiaci doby viazanosti. Žalobcovi sa tak podľa názoru súdu prvého stupňa nepodarilo v celom rozsahu odstrániť jeden z hlavných dôvodov, pre ktorý súdy považovali takto dojednanú zmluvnú pokutu za neprijateľnú - zmluvnú pokutu by mal spotrebiteľ zaplatiť v rovnakej výške bez ohľadu na to, či sa omešká s úhradou prvej faktúry alebo poslednej faktúry v tretej štvrtine doby viazanosti. Ďalším dôvodom, pre ktorý súd prvého stupňa považoval túto zmluvnú pokutu za neprijateľnú je skutočnosť, že by žalobcovi zmluvná pokuta patrila aj v prípade, ak by žalovaný len uskutočnil nejaký úkon smerujúci k ukončeniu platnosti zmluvy, teda bez ohľadu na to, či k ukončeniu platnosti aj skutočne došlo. Dokonca nejde len o úkon, ktorý by priamo smeroval k ukončeniu zmluvy, ale žalobcovi postačuje, aby účelom úkonu vykonaného žalovaným malo byť ukončenie platnosti zmluvy alebo dodatku pred uplynutím doby viazanosti. Táto formulácia je nejasná a pre spotrebiteľa značne neurčitá. V dohode o zmluvnej pokute musí byť jednoznačne špecifikovaná zmluvná povinnosť, na porušenie ktorej sa zmluvná pokuta vzťahuje. Nesplnenie zmluvnej povinnosti môže spočívať buď v tom, že sa táto nesplní vôbec alebo sa nesplní včas, alebo sa nesplní riadne. Vyššie citovaná formulácia však nepredstavuje jednoznačne špecifikovanú zmluvnú povinnosť, na porušenie ktorej sa zmluvná pokuta vzťahuje. Súd prvého stupňa navyše takto dojednanú zmluvnú pokutu nemohol považovať za prijateľnú ani vo svetle stabilnej judikatúry. Je toho názoru, že v danom prípade formulácia zmluvnej podmienky „ak účastník poruší svoju povinnosť neuskutočniť žiadny taký úkon, ktorý by smeroval k ukončeniu alebo účelom, ktorého by malo byť ukončenie platnosti zmluvy, alebo dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na to, či skutočne dôjde k ukončeniu dodatku alebo zmluvy, je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu, čo spôsobuje samo o sebe neplatnosť zmluvného dojednanie dokonca bez ohľadu na to, či sa jedná o spotrebiteľskú vec“. Uvedenou formuláciou zmluvnej podmienky je podľa súdu prvého stupňa aj dojednanie, ktorým sa sankcionuje nie splnenie určitej zmluvnej povinnosti, ale využitie práva. Ak by žalovaný využil počas doby viazanosti svoje právo odstúpiť od zmluvy, príp. vypovedať zmluvu, musel by podľa tohto ustanovenia dodatku uhradiť žalobcovi zmluvnú pokutu.

Súd prvého stupňa tak preskúmal predmetnú vec najmä s prihliadnutím na § 53 ods. 1 OZ v spojení s § 54 ods. 4 OZ. S poukazom na zistenú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, uvedené spôsobuje podľa súdu prvého stupňa dojednanie, ktoré žalobcovi umožňuje žiadať od žalovaného zmluvnú pokutu v prípade, že žalovaný ako spotrebiteľ využije svoje právo a urobí taký úkon, ktorý by smeroval k ukončeniu alebo účelom ktorého by malo byť ukončenie platnosti zmluvy alebo dodatku pred uplynutím doby viazanosti. Túto nerovnováhu zvyrazňuje aj skutočnosť, že v zmluvných podmienkach obdobná povinnosť uhradiť zmluvnú pokutu pre žalobcu dojednaná nie je. Zmluvná pokuta je tak neprimeraná, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa je neprijateľná, a preto neplatná. Žalobu ako nedôvodnú zamietol a o trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, ktorý navrhol rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť meniť tak, aby žalobe v celom rozsahu bolo vyhovené. Uvádza, že názor súdu prvého stupňa týkajúci sa uplatneného nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty považuje za nesprávny. Dojednanie zmluvnej pokuty, ako tzv. zabezpečovacieho inštitútu v zmluvných vzťahoch je

plne v súlade s platným právnym poriadkom SR. V minulosti niektoré súdy vyhodnotili dohodu o zmluvnej pokute v dodatku žalobcu ako neprijateľnú podmienku z dôvodu, že výšku zmluvnej pokuty považovali za neprimerane vysokú a z dôvodu, že dohoda o zmluvnej pokute nezohľadňovala čas, kedy užívateľ služieb prestal plniť svoje zmluvné povinnosti. Žalobca nedostatky dohody o zmluvnej pokute odstránil. Maximálna výška zmluvnej pokuty zodpovedá výške poskytnutej zľavy z kúpnej ceny mobilného telefónu a dohoda o zmluvnej pokute zohľadňuje časový aspekt porušenia zmluvných povinností. Žalobca jasne a zrozumiteľne uviedol, že pri uzavretí dodatku poskytol žalovanej ako účastníkovi telekomunikačné služby zvýhodnenie spočívajúce v poskytnutí zľavy z hodnoty mobilného telefónu. Predmetom dodatku je predaj mobilného telefónu S. so zľavou z jeho spotrebiteľskej ceny za kúpnu cenu 1,- Euro s tým, že bežná maloobchodná cena, za ktorú žalobca mobilný telefón predáva je 155,- Eur. Žalovaná mala možnosť voľby, či si kúpi mobilný telefón za riadnu maloobchodnú cenu bez ďalších záväzkov alebo si kúpi mobilný telefón za zníženú cenu 1,- Euro so zľavou z kúpnej ceny 154,- Eur na základe dodatku a po dohodnutú dobu viazanosti zotrvať v zmluvnom vzťahu so žalobcom ako aktívny užívateľ služieb. Dohoda o zmluvnej pokute navyše rozlišuje, či došlo k porušeniu zmluvných povinností po uzavretí dodatku alebo pred uplynutím doby viazanosti v posledných 6 mesiacoch do uplynutia doby viazanosti. Zohľadnenie času porušenia zmluvných povinností v dohode o zmluvnej pokute má podľa žalobcu zachovať naplnenie funkcie zmluvnej pokuty, ktorou je zabezpečenie záväzkového vzťahu, motivácia k plneniu zmluvných povinností spojená s následnou sankciou za jej nespĺnenie, reparácia spočívajúca v odstránení škodlivého následku, ktorý by mohol vzniknúť v príčinnej súvislosti s porušením povinností. Najmä predpoklad zotrvania žalovanej v záväzkovom vzťahu počas dohodnutej doby viazanosti podmienila možnosť žalobcu odpredať žalovanej mobilný telefón za zľavnenú cenu. Žalovaná nebola povinná ani nútená uzatvoriť dodatok k zmluve o pripojení. Poskytnutím mobilného telefónu za zľavnenú cenu bolo vo vzájomnom vzťahu medzi žalobcom a žalovanou kompenzované vernosťou žalovanej ako zákazníka. Model vzájomne akceptovanej modifikácie záväzkového vzťahu nemožno realizovať bez platného dojednania zmluvnej pokuty, ktorej jednou z funkcií je zabránenie špekulatívnemu konaniu zo strany účastníka, ktorý pri vzniku zmluvného vzťahu využije poskytnuté výhody. Zmluvnú pokutu je nutné posudzovať z hľadiska zabezpečovacej motivačnej sankčnej reparačnej funkcie s ohľadom na všetky relevantné okolnosti a vzájomne poskytnuté plnenia. Ak by pri dohodnutej dobe viazanosti 24 mesiacov dohoda o zmluvnej pokute rozlišovala čas porušenia zmluvných povinností od počiatku, dohoda o zmluvnej pokute by prestala plniť svoju funkciu. Žalobca si myslí, že dojednanie tejto zmluvnej pokuty nemohlo spôsobiť nerovnováhu medzi účastníkmi zmluvného vzťahu. Súd prvého stupňa sa nezaoberal skutočnosťou, že mobilný telefón mohla žalovaná kúpiť za riadnu maloobchodnú cenu bez hrozby sankcie za nedodržanie zmluvných povinností a zmluvná pokuta neprevyšuje výšku poskytnutej zľavy z kúpnej ceny mobilného telefónu. Hodnotí tak výšku zmluvnej pokuty za primeranú, objektívne nespôsobilú poškodiť žalovanú ako spotrebiteľa. Poukázal v tejto súvislosti na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/172/2007. Zdôraznil, že on si zmluvné povinnosti riadne plnil a žalovaná svoje povinnosti nespĺnila. V zmysle týchto dôvodov navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrila.

Odvolací súd preskúmal napadnutý v zmysle zásad § 212 ods. 1, 2 O.s.p., s konaním ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie dôvodné nie je.

Je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, o veci následne správne rozhodol a skutkové zistenia prvostupňového súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Vychádzajúc z obsahu spisu je zrejmé, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená štandardná formulárová spotrebiteľská zmluva, čo je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy. Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o poskytovaní verejných služieb a jej dodatok spĺňajú túto charakteristiku. Ich súčasťou boli tiež zmluvné dojednania majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré žalovaný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov.

Podľa § 53 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“).

Občiansky zákonník za neprijateľnú podmienku v ust. § 53 ods. 4 písm. k/ považuje aj dojednanie vyžadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a OZ), išlo o neplatnosť absolútnu, pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

Ust. § 544 Občianskeho zákonníka umožňuje účastníkom pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať si zmluvnú pokutu. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, avšak nemôže byť v rozpore so zásadou zakotvenou v ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

V danom prípade výška zmluvnej pokuty v dodatku k zmluve o poskytovaní verejných služieb bola stanovená ako rozdiel medzi bežnou maloobchodnou cenou mobilného telefónu a kúpnu cenou, za ktorú žalobca odpredal mobilný telefón žalovanému a patrila za porušenie konkrétne vymenovaných zmluvných povinností, čo je zrejmé z čl. 2 bodu 2.5. dodatku. Takéto označenie postihujúce rôzne porušenia povinností zo strany spotrebiteľa nemožno akceptovať. Na tomto závere nič nemení ani fakt, že žalobca sa snažil pri zmluvnej pokute zohľadniť časový aspekt porušenia zmluvných povinností, pričom k zníženiu výšky zmluvnej pokuty dochádzalo až v prípade porušenia zmluvných povinností v posledných 6 mesiacoch z celkovej 24 mesačnej doby viazanosti. Spotrebiteľ mal teda povinnosť uhradiť zmluvnú pokutu v plnej výške pri porušení zmluvných povinností počas prvých 18 mesiacov doby viazanosti, čo nemožno označiť za primerané, keď je rozdiel medzi tým, či k porušeniu povinnosti došlo v prvom mesiaci zmluvného vzťahu alebo v 18 mesiaci doby viazanosti. Taktiež nie každé porušenie povinností je rovnakej intenzity a významu. Aj pri oneskorenej úhrade peňažného plnenia nemôže ostať bez povšimnutia výška pohľadávky vzniknutej porušením záväzku. Paušálne dojednanie zmluvnej pokuty umožňujúce zníženie výšky zmluvnej pokuty iba pri porušení zmluvných povinností v posledných 6 mesiacoch zmluvného vzťahu, ktoré vôbec nezohľadňuje intenzitu a význam toho ktorého porušenia povinností a ani výšku pohľadávky vzniknutej porušením záväzku, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa, keď dodávateľovi umožňuje i pri menej významnom porušení povinností uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu v plnej výške v začiatku trvania zmluvného vzťahu.

So zreteľom na tieto dôvody odvolací súd rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a o trovách konania potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanej v tomto štádiu konania trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.